

Kiropraktika - manualna medicina del sodobnega zdravstvenega varstva v Sloveniji

V zadnjem času je slovensko časopisje polno odmevnih reklam, ki reklamirajo dejavnost kiropraktike. "Ameriški kiropraktični center v Ljubljani". "Japonski kiropraktik v ljubljanskem hotelu zdravi vse težave", "Ruski kiropraktik v znanem mursko-soboškem hotelu", "Poljski zdravnik v kozmetičnem salonu", "Hrvaški zdravnik - kiropraktik v fitness centru"; vse to so naslovi, ki mi praktično narekujejo, da kot predsednik Sekcije za fizikalno medicino in rehabilitacijo pri Slovenskem zdravniškem društvu, kamor sodi dejavnost manipulativne medicine, napišem nekaj dejstev, ki jih je potrebno poznati, da bi lahko pravilno ovrednotili vse te reklame in oglase.

Skorajda v vseh civilizacijah v preteklosti in sedanjosti obstajajo laiki, ki skrbijo za normalno delovanje mišično-kostnega sistema. Skrb lahko izražajo z masažo, "popravljanjem" hrbtenice ali "repozicije" prelomljenih kosti. Takšni "terapevti" so danes znani po vsem svetu in nosijo različna imena. Na Zahodu jih najpogosteje imenujejo "kiropraktiki", "osteopraktiki", "manipulatorji", vendar se je ortodoksna medicina šele v zadnjih nekaj desetletjih priklonila manualni sposobnosti "naravnavanja" mišično-kostnega sistema ter ga sprejela za svojega. Tako naj kar na začetku povem, da manualna medicina, ki je razširjena oblika terapije - kiropraktike, predstavlja delo sodobne medicine in še zdaleč ni več "alternativna" medicina. Največ zaslug za to ima dr. James Cyriax, specialist ortoped, ki je ves svoj strokovni vek posvetil razvoju manualne medicine in želi, da se te oblike zdravljenja začno razvijati predvsem v zdravniških krogih. Njemu so sledili drugi znani ortopedi in fiziatrji po svetu, kot na primer: dr. Alan Stoddard iz Amerike, prof. Karel Lewit iz Prage in podobni. Razvili so sodoben medicinski pristop tako k diagnostiki kot terapiji na področju manualne medicine.

Sam sem imel srečo, da sem se te oblike zdravljenja lahko učil pri prof. dr. Karlu Lewitu in doc. dr. Evi Rytlichovi v Pragi, ter jo kasneje prenesel tudi v normalno fiziatrično službo povsod v Sloveniji. Osnova osteopatične doktrine je v mišljenju, da je prišlo do strukturalne spremembe na področju določenega segmenta gibalnega sistema, ki ga sestavljajo različne strukture - kosti, mišice, tetive, žile - in da ta disharmonija v segmentalni disfunkciji povzroča nestabilnost in preko nje bolečine v določenem segmentu. Naloga osteopata je, da pravilno diagnosticira to disfunkcijo ter s specifično naučenim gibom - trikom ponovno vzpostavi normalno funkcijo tega segmenta gibalnega sistema.

Tako bo osteopat danes, poleg normalne medicinske, preveril še specifično manualno osteopatično anamnezo, ki se razlikuje predvsem v oblikovanju funkcije gibalnega sistema (spremljanje sedenja, hoje, gibanja). Ko bo osteopat postavil diagnozo, se bo odločil za obliko terapije, ki je lahko različna in je odvisna od "blokade", predvsem pa od znanja manualnega terapevta.

Bolnik mora biti za manualni poseg popolnoma sproščen. Zato potrebujemo posebne mize, ki se pregibajo na več načinov in je pristop k posameznim segmentom lažji, predvsem pa pacientu omogočajo popolno sprostitev. Poseg je lahko v obliki mobilizacije ali v obliki manipulacije. Najčešče manipuliramo hrbtenico in to v vseh njenih segmentih. V zadnjem času so osteopati razvili tudi posebno obliko

manipuliranja sklepov na gibalnem sistemu. Še posebej se razvija teorija tako imenovane visceralne projekcije bolečine, ko lahko na hrbtenici opazimo projekcijo bolezni notranjih organov. Seveda je potrebno izredno znanje anatomije in fiziologije ter funkcionalne anatomije gibalnega sistema. Še posebej mora osteopat poznati kontraindikacije za manipulativni poseg. Ravno zaradi teh kontraindikacij in nevarnosti, ki so lahko tudi smrtne, je danes manipulacija dovoljena samo zdravnikom. To pa še ne pomeni, da je ne izvajajo, kljub velikemu tveganju tudi drugi zdravstveni ali nezdravstveni delavci.

Kaj sodobna ortodoksna medicina zameri osteopatom in kiropraktikom? Ali res samo konkurenco?

Dejstvo je, da "sodobni" bolnik poišče osteopata v večini primerov takrat, ko ga ortodoksna medicina ni ozdravila, ampak mu je predpisala goro farmacevtskih preparatov, ki jih mora z veliko žlico požirati brez večjega opaznega uspeha. Sodobna medicina osteopatom zameri predvsem pomanjkanje znanstveno-raziskovalnih dokazov o uspehih terapije. Opirajo se predvsem na izjave bolnikov, ali je stanje boljše ali slabše. Seveda to za sodobno znanost ni dovolj.

Stališče slovenske medicine o manualni medicini

Manualno terapijo lahko izvaja, vsaj v obliki manipulacije, samo zdravnik. Kot takšna je del sodobne slovenske medicinske znanosti in mora upoštevati vse predpise, ki se uporabljajo v tej znanosti. Je koristna metoda pri zdravljenju bolezni mišično-skeletnega sistema predvsem takrat, ko jo opravlja izkušen osteopat ali pa manualni terapevt.

Obstajajo različne podskupine manualne medicine (folfiranje, Aleksandrov princip manipulacije, Feldenkraisova metoda, uporabna kineziologija, itd.), vendar so vse te podoblike uporabne samo za zdravnika specialista, osteopata. Predstavljajo različne oblike zdravljenja težav, predvsem hrbtenice.

Iz gornjega je razvidno, da je manipulativna medicina, katere del je kiropraktični poseg, zdravstvena metoda, ki sodi v roke zdravnika. Ta metoda se mora zaradi svoje škodljivosti, številnih kontraindikacij in možnih incidentov, izvajati v zdravstvenih ustanovah. Izvajanje manipulacije ali kiropraktičnega posega brez predhodne rentgenske slike in zdravniškega pregleda, je "vitium artis", ki podleže vsej materialni, predvsem pa kazenski odgovornosti izvajalca.

Pred kratkim nas je obiskal vodja katedre za manipulativno medicino na moskovski medicinski fakulteti, ki je glasno napovedal kazenske postopke za vse gostujoče zdravnike, ki jih pošiljajo v Slovenijo neorganizirano in neprijavljeno. Neurejeni odnosi v javni organizaciji zdravstvenega sistema v Sloveniji (čakalne dobe, neopremljenost, itd.), ustvarjajo plodna tla za razvoj takšnih "kvazi" kabinetov in obiskov tujih strokovnjakov, ki so običajno v svoji deželi popolnoma neznani. Naj se spomnim zaključka predavanj znanega kitajskega profesorja, ki je dejal, da nekdo, ki je poševnih oči, še ne zna akupunkturo in nekdo, ki je robustnega izgleda še ni kiropraktik. Sredstva javnega obveščanja pa s članki, ki včasih zavzemajo cele strani prazničnih časopisov ali zdravstvenih revij, poročajo o senzacionalnih uspehih bioenergetikov, kiropraktikov, radiostezistov, ipd. Takšne bombastične informacije najverjetneje dvignejo naklado, vendar povzročijo še večjo zbežanost bolnikov. Kdor

je resno bolan, se po vseh senzacionalnih zdravljenjih na koncu le obrne na zdravnika in zdravstveno službo.

Vprašljivo je tudi zakonsko urejanje takšnih posegov, predvsem registracije dejavnosti podjetij, ki ponujajo take storitve, nostrifikacije tujih diplom in dovoljenj za delo na področju zdravstva. Prepričan sem, da večina takšnih ponudb preko oglasov ali intervjujev nima urejenih zakonskih normativov, ki jih postavlja slovenska zdravstvena zakonodaja. Zdravniška zbornica Slovenije ureja na žalost svoje vrste zgolj znotraj zdravniških vrst, šarlatanstvo pa poteka mimo pristojnosti.

Iz vsega napisanega sledi, da je potrebna velika opreznost in skepsa pri prebiranju raznih ponudb in oglasov ter bombastičnih člankov, ki poskušajo na tržni način uveljaviti in po moje predvsem degradirati dobro zdravstveno metodo za zdravljenje gibalnega sistema.

Članek iz revije Isis, ki jo izdaja zdravniška zbornica slovenije

Avtor članka: dr. Zmago Turk